

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра лексикології та стилістики англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Майя НІКОЛАЄВА
« 26 » 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лінгвокультурологія: густаторний код культури

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Освітньо-професійна програма «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська»

Освітньо-професійна програма «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька»

Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвокультурологія: густаторний код культури». Одеса: ОНУ, 2022. 14 с.

Розробник: Колегаєва І.М., доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № 1 від "01" вересня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Ірина Колегаєва)

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» _____ (Олена КАРПЕНКО)

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська» _____ (Людмила ГРИНЬКО)

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька» _____ (Маріанна КНЯЗЯН)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол № 2 від "1" вересня 2022 р.

Голова НМК _____ (Тетяна ТЕЛЕЦЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ірина Колегаєва)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ірина Колегаєва)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
<p>Загальна кількість: кредитів – 3/3</p> <p>годин – 90/90</p> <p>змістових модулів – 2/2</p>	<p>Галузь знань 03 Гуманітарні науки</p> <p>Спеціальність 035 Філологія</p> <p>Спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька</p> <p>Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)</p>	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2	2
		Лекції	
		16 год	6 год
		Практичні, семінарські	
		14 год	2 год
		Самостійна робота	
		60 год	82 год
		Форма підсумкового контролю:	
		залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити здобувачів вищої освіти із засадами нейролінгвістичних досліджень у ракурсі лінгвокультурології як реалізації принципу антропоцентризму сучасної лінгвістики, що сприятиме поглибленню і систематизації відповідних наукових знань, розширенню практичних навичок мовознавчого аналізу, а також удосконаленню наукових і комунікативних компетентностей слухачів.

Завдання: поглибити знання у сфері лінгвокультурології; сформувати чітке розуміння нейробіологічних процесів як підґрунтя лінгвального семіозису; висвітлити детермінізм формування етноспецифічної картини світу в секторі густаторних уподобань носіїв культури.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) *інтегральної*: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

б) *загальних* (ЗК):

ЗК03. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

в) *спеціальних* (СК):

СК01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;

СК03. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР 07. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПР 09. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПР 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- Основи теоретичної бази та термінологічний апарат курсу;
- Основні напрямки сучасної лінгвістики;
- Основну проблематику сучасних лінгвістичних досліджень;
- Базові методології мовознавчої науки
- Особливості процесів породження та сприйняття мовлення;
- Специфіку різножанрових дискурсивних практик.

вміти:

- Здійснювати полівимірний лінгвістичний аналіз різножанрових дискурсів;
- Застосовувати ефективні стратегії й тактики комунікативної взаємодії в різних типах дискурсів;
- Вільно послуговуватись етикетними нормами спілкування;
- Володіти навичками емпатичної комунікації; застосовувати у власній комунікативній діяльності відповідні ефективні стратегії мовленнєвого спілкування.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Нейролінгвальні механізми утворення сенсорної лексики

Тема 1. Становлення нейронної системи людини в процесі філогенезу і онтогенезу. Вчення академіка Павлова про першу і другу сигнальну системи. Перша сигнальна система і різновиди сенсоріки.

Тема 2. Нейробіологічне формування густаторної сенсоріки у філогенезі і онтогенезі. Друга сигнальна система і семіозис. Проблеми вербалізації сенсорної інформації.

Тема 3. Нейролінгвальне формування густаторної сенсоріки в етнодетермінованому філогенезі. Мова як система знаків. Лексика сенсорної семантики різних типів

Змістовий модуль 2. Густаторна лексика як відбиття культурологічної специфіки етносу

Тема 4. Феномен смаку у нейробіології і психології людини. Нейробіологічне вчення А. Маслоу. Місце фізіологічних потреб у ієрархії людських потреб.

Тема 5. Етнокультура як фактор формування смакових уподобань мовців. Філогенетичне і онтогенетичне становлення смакових преференцій у людини як біологічного виду і як у особистості.

Тема 6. Фразеологічний фонд етноспецифічної мови як дзеркало густаторного коду культури. Оцінність фразеологічного прошарку лексики англійської мови у порівнянні із українською.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Очна форма						Заочна форма					
	Усь ого	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Нейролінгвальне підгрунтя семіозису. Мова як система знаків.												
Тема 1. Становлення нейронної системи людини в процесі філогенезу і онтогенезу.	12	2	2			8	12					12
Тема 2. Нейробіологічне формування густаторної сенсорики у філогенезі і онтогенезі.	12	2	2			8	13	2				12
Тема 3. Нейролінгвальне формування густаторної сенсорики в етнодетермінова ному філогенезі.	12	2	2			8	11					10
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6			24	36	2				34
Змістовий модуль 2. Наукова парадигма сучасної філології. Нейролінгвістика як погранична дисципліна.												
Тема 4. Феномен	12	2	2			8	13	2				12

смаку у нейробіології і психології людини.											
Тема 5. Етнокультура як фактор формування смакових уподобань мовців.	14	4	2			8	13				12
Тема 6. Фразеологічний фонд етноспецифічної мови як дзеркало густаторного коду культури.	18	4	2			12	14	2			12
Підсумкове заняття	10		2			8	14		2		12
Разом за змістовим модулем 2	54	10	8			36	54	4	2		48
Усього годин	90	16	14			60	90	6	2		82

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
1	Тема 1. Становлення нейронної системи людини в процесі філогенезу і онтогенезу. Вчення академіка Павлова про першу і другу сигнальну системи. Перша сигнальна система і різновиди сенсорики.	2	

2	Тема 2. Нейробіологічне формування густаторної сенсорики у філогенезі і онтогенезі. Друга сигнальна система і семіозис. Проблеми вербалізації сенсорної інформації.	2	
3	Тема 3. Нейролінгвальне формування густаторної сенсорики в етнодетермінованому філогенезі. Мова як система знаків. Лексика сенсорної семантики різних типів	2	
4	Тема 4. Феномен смаку у нейробіології і психології людини. Нейробіологічне вчення А.Маслоу. Місце фізіологічних потреб у ієрархії людських потреб.	2	
5	Тема 5. Етнокультура як фактор формування смакових уподобань мовців. Філогенетичне і онтогенетичне становлення смакових преференцій у людини як біологічного виду і як у особистості.	2	
6	Тема 6. Фразеологічний фонд етноспецифічної мови як дзеркало густаторного коду культури. Оцінність фразеологічного прошарку лексики англійської мови у порівнянні із українською.	2	
7	Підсумкове заняття	2	2
Усього		14	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Становлення нейронної системи людини в процесі філогенезу і онтогенезу. / Опанування знаннями про нейронну систему і її складові (Конспект). / Огляд літературних джерел у царині психології, нейрології, нейролінгвістики,	8	12

	психолінгвістики. (Конспект)		
2	Тема 2. Нейробіологічне формування густаторної сенсорики у філогенезі і онтогенезі. / Опанування знаннями в царині онтогенетичного філогенетичного становлення густаторних уподобань. (Конспект)	8	12
3	Тема 3. Нейролінгвальне формування густаторної сенсорики в етнодетермінованому філогенезі. / Огляд літературних джерел на тему “Мова як система знаків” (Реферат)	8	10
4	Тема 4. Феномен смаку у нейробіології і психології людини. / Нейробіологічне вчення А.Маслоу. (Реферат)	8	12
5	Тема 5. Етнокультура як фактор формування смакових уподобань мовців. / Індивідуальне завдання: Робота із фразеологічними словниками української мови та відповідної іноземної мови. / Складання загального переліку фразеологічних одиниць густаторної семантики. / Виокремлення і опис оцінного маркування густаторних фразеологізмів	8	12
6	Тема 6. Фразеологічний фонд етноспецифічної мови як дзеркало густаторного коду культури. / Культуролічне підгрунття оцінної семантики в густаторних фразеологізмах (Доповідь) / Співставлення схожих і відмінних за своєю семантикою фразеологізмів рідної і іноземної мови. (Доповідь)	12	12
7	Підготовка до підсумкового заняття	8	12
Всього		60	82

9. Методи навчання

Словесні: лекція, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень.

Практичні: виконання вправ із семантичного аналізу, підготовка і виступи з доповідями, рефератами, обговорення доповідей та рефератів.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний контроль: усне опитування, оцінювання доповідей, рефератів, оцінювання виконання індивідуальних завдань, тестування.

Формою підсумкового контролю є залік.

Критерії та шкала оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання з кожної теми поточного контролю виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю з кожної теми.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем робочої програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань з навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань з кожної теми, поточного контролю.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.

11. Питання для поточного контролю

1. Лінгвокультурологія як філологічна дисципліна
2. Поняття сенсорики як нейробіологічного феномену
3. Нейробіологічні засади вивчення сенсорики людини в філогенезі і онтогенезі.
4. Психобіологічний вимір вивчення сенсорики людини.
5. Поняття сенсорики як психобіологічного феномену
6. Типи сенсорики людини.
7. Місце густаторної сенсорики в системі психофізичних відчуттів людини.
8. Нейробіологічне вчення А.Маслоу: щаблі людських потреб і місце потреби в їжі серед них.
9. Отогенетична специфіка становлення густаторних уподобань людини
10. Філогенетична специфіка становлення густаторних уподобань людини
11. Етнокультурний вимір вивчення сенсорики людини.
12. Лінгвістичний вимір вивчення сенсорики людини.
13. Розвиток сенсорної лексики в етимологічному аспекті.
14. Логіко-понятійна формула онтологічної ситуації СПОЖИВАННЯ ЇЖІ.
15. Логіко-понятійна формула онтологічної ситуації СПОЖИВАННЯ ЇЖІ.
16. Лексичне утілення актанта ГОДУВАЛЬНИК.
17. Лексичне утілення актанта СПОЖИВАЧ ЇЖІ.
18. Лексичне утілення понятійного компонента ЇЖА.
19. Їстівний VS неїстівний компонент ЇЖА в густаторних фразеологічних одиницях.
20. Меліоративна забарвленість густаторних фразеологізмах.
21. Пейоративна забарвленість густаторних фразеологізмів.
22. Соціокультурний вимір онтологічної ситуації ТРАПЕЗА.
23. Лінгвальне відбиття соціального виміру онтологічної ситуації ТРАПЕЗА.
24. Етнокультурний вимір онтологічної ситуації СПОЖИВАННЯ ЇЖІ.
25. Лінгвальне відбиття етнокультурного виміру онтологічної ситуації СПОЖИВАННЯ ЇЖІ.
26. Оцінний компонент ситуації СПОЖИВАННЯ ЇЖІ.
27. Лінгвальне відбиття ситуації НАДМІРЕ СПОЖИВАННЯ ЇЖІ.
28. Лінгвальне відбиття ситуації НЕДОСТАТНЄ СПОЖИВАННЯ ЇЖІ
29. Фразеологічне утілення ситуації НАСИЛЬНИЦЬКЕ ОБМЕЖЕННЯ СПОЖИВАННЯ ЇЖІ.
30. Фразеологія мови як дзеркало густаторного культурного коду її носіїв.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

У ході поточного контролю здобувач може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Індивідуальне письмове завдання, доповідь, реферат оцінюється в 100 балів кожний. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Здобувач одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль						Загальна оцінка
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
100	100	100	100	100	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Колегаєва І.М. Густаторний код культури: методичні рекомендації до вибіркового спецкурсу аспірантів спеціальності 035 Філологія. Одеса: Поліпринт, 2020. 24 с.
2. Колегаєва І.М. Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвокультурологія: густаторний код культури». Одеса: ОНУ, 2022. 14 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 402 с.
2. Колегаєва І.М. «Не хлібом єдиним»: піраміда Маслоу у дзеркалі англійської картини світу (на матеріалі фразеологізмів густаторної семантики). Innovative Pathway for the Development of Modern Philological Sciences in Ukraine and EU Countries. Scientific monograph. Vol.2. Polonia University in Czenstochowa. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2022. P. 326-351.
3. Колегаєва І.М. Образ їжі у дзеркалі англійської і української фразеології. Стаття 1. *Записки з романо-германської філології*. 2021. Випуск 2 (47). С. 63-80.
4. Колегаєва І.М. Образ годування у дзеркалі англійської і української фразеології. Стаття 2. *Записки з романо-германської філології*. 2022. Випуск 1 (48). Одеса: КП ОМД. С. 41-56.
5. Колегаєва І.М. Неістивний компонент в українських густаторних фразеологізмах: етнокультурний вимір. *Записки з українського мовознавства*. Збірник наукових праць. Випуск 29. Одеса: Поліпринт. 2022. С. 218- 228.
6. Колесник О.С. Міфологічний простір крізь призму мови та культури. Чернігів: РВВ ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2011. 312 с.
7. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля 2010. 844 с.

Додаткова

1. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Черкаси: Ю. Чебаненко, 2012. 488 с.
2. Телецька Т.В., Іщук Є.Г. Гастроніми у складі фразеологізмів сучасної французької мови у зіставленні з українською. Сучасні студії з романської і германської філології: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: Одеса, 15 травня 2020. Одеса: КП ОМД, 2020. С. 31-33. URL: <http://liber.onu.edu.ua/studi.pdf>

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. Режим доступу: <http://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. <http://www.library.edu-ua.net/>
3. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України. <http://www.nplu.org>
5. Веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова. <http://www.ukrbook.net>
6. Веб-сайт "Бібліотеки в мережі Internet". <http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html>